

STANISŁAW FLEJTERSKI

Uniwersytet Szczeciński

LILIANA JODKOWSKA

Hochschule für Technik und Wirtschaft Berlin

POLSKA W RANKINGACH MIĘDZYNARODOWYCH – DYLEMATY POMIARU

Streszczenie

Głównym celem artykułu jest próba analizy i oceny miejsca Polski w wybranych światowych rankingach dotyczących gospodarki i finansów. Jest to szczególnie trudne z metodologicznego punktu widzenia. Chodzi o metodę pomiaru oraz mierniki pozycji kraju w finansach światowych. W pierwszej części zaprezentowano główne dylematy sformułowane przez autorów Raportu Komisji ds. Pomiaru Wydajności Ekonomicznej i Postępu Społecznego, w drugiej ukazano pozycję Polski w wybranych rankingach, natomiast w ostatniej przeprowadzono analizę i ocenę sektora bankowego w Polsce z różnych punktów widzenia.

Słowa kluczowe: rankingi międzynarodowe, pozycja Polski, sektor bankowy

Wprowadzenie

Głównym celem artykułu – na miarę jego skromnych ram – jest próba analizy i oceny miejsca Polski w wybranych rankingach. Pełna analiza stosownie do standardów przyjmowanych na ogół w naukach ekonomicznych (ekonomii, finansach, zarządzaniu), powinna składać się z pięciu elementów: (a) opisu stanu – jak jest? wraz z opisem tendencji w innych krajach; (b) objaśnienia przyczyn – dlaczego jest, tak jak jest?; (c) formułowania wzorców i stanów pożądaných – jak

być powinno?; (d) formułowania prognoz – jak prawdopodobnie będzie w dającej się przewidzieć perspektywie?; (e) formułowania recept co czynić, aby było tak, jak być powinno? W interesującym nas przypadku – próby oceny pozycji Polski w globalnych rankingach – sformułowanie całościowej, rzetelnej diagnozy, prognozy i terapii jest kwestią szczególnie trudną, jeśli w ogóle możliwą.

Powodem nie jest niedostateczny zasób informacji, lecz głównie problemy natury metodologicznej i metodycznej. Kwestia pierwsza odnosi się do zakresu informacji, które należałoby wziąć pod uwagę w procesie diagnozowania stanu rzeczy, druga dotyczy metody pomiaru oraz mierników pozycji kraju w finansach światowych. Wydaje się, że znacznie łatwiej zmierzyć pozycję poszczególnego kraju w tak zwanej sferze realnej – w handlu światowym (obroty towarowe, obroty usługami), również w międzynarodowych przepływach ludzi, niż w światowych finansach. Nie od dziś wiadomo, że porównywanie jest i rzemiosłem, i sztuką.

W sprawie roli pomiaru w nauce istnieją co najmniej dwa stanowiska. Jedni twierdzą, że „nauka jest pomiarem” (*science is measurement*) oraz że tyle jest nauki w danym przedmiocie, ile jest w nim matematyki, nieprzypadkowo nazywanej „królową nauk”. Inni przypominają znaną maksymę A. Einsteina „nie wszystko co się liczy, jest policzalne i nie wszystko co jest policzalne, się liczy”, jeszcze inni dodają – „świat jest jeden, ale patrzymy nań przez różne okna”.

1. Mierniki pozycji kraju w światowej gospodarce i finansach – dylematy i propozycje

Wartościową, pośrednią inspirację do rozważań nad sposobem mierzenia miejsca kraju w gospodarce światowej i szeroko rozumianych finansach może być Raport Komisji ds. Pomiaru Wydajności Ekonomicznej i Postępu Społecznego z 2010 roku¹. Profesorowie J.E. Stiglitz, A. Sen i J.P. Fitoussi poddali krytycznej ocenie adekwatność aktualnych miar wydajności gospodarczej, w szczególności tych opartych na PKB, a także zakwestionowali słuszność stosowania tych wielkości jako miar społecznego dobrobytu czy gospodarczej, społecznej i ekologicznej równowagi. Systemy statystyczny i księgowy tworzą perspektywę, przez którą postrzegamy i analizujemy świat. Metryki, które są oderwane od doświadczeń jednostek, zazwyczaj stwarzają problemy: jeśli PKB rośnie, a większość ludzi odczuwa pogorszenie jakości życia, to społeczeństwo może uznać, że rząd manipuluje staty-

¹ Zob. J.E. Stiglitz i in., *Błąd pomiaru. Dlaczego PKB nie wystarcza*, PTE, Warszawa 2013.

stykami. Nie istnieje jeden miernik, który może oddać coś tak złożonego, jak współczesne społeczeństwo. Próba uchwycenia stanu gospodarki przez zbyt mały zbiór liczb może skutkować błędnymi wnioskami.

Celem jest ulepszenie przecenianego miernika PKB, używanego jako miara aktywności i efektywności rynkowej, z jednoczesnym uzupełnieniem go o wskaźniki, które szerzej ujmują to, co dzieje się z większością obywateli (mierniki mediany dochodu), co dzieje się z najuboższymi (mierniki ubóstwa), co dzieje się ze środowiskiem (miernik wyczerpywania się zasobów i degradacji środowiska) i co się dzieje z równowagą ekonomiczną (mierniki zadłużenia). Ludzki dobrobyt – obiektywny i subiektywny – jest kategorią wielowymiarową i poza materialnym poziomem życia (dochód, konsumpcja, majątek) powinien uwzględniać między innymi zdrowie, wykształcenie, zajęcia jednostki, w tym pracę, głos polityczny i wpływ na decyzje polityczne, powiązania i kontakty społeczne, środowisko naturalne (warunki obecne i przyszłe), niepewność natury ekonomicznej i materialnej (poziom bezpieczeństwa osobistego i ekonomicznego).

Pierwszym krokiem w stronę złagodzenia krytyki PKB jako miary poziomu życia byłoby zwrócenie uwagi na inne agregatowe mierniki dochodu narodowego niż PKB, na przykład uwzględnienie inflacji i rozpatrywanie miar aktywności gospodarczej w wymiarze netto, zamiast brutto. Dla krajów biedniejszych stwierdzenie, że ich PKB wzrósł, może mieć niewielkie znaczenie – ważne jest, czy ich obywatelom powodzi się lepiej. Porównanie poziomu dochodu powinno dokonywać się w kategoriach realnych, dlatego tworzy się tak zwane parytety siły nabywczej (*Purchasing Power Parity*, PPP), które pozwalają na porównanie „pełnego” dochodu (łącznie z pracą w domu i czasem wolnym) między krajami.

We wspomnianym raporcie znalazło się dwanaście zaleceń, między innymi przy ocenie dobrobytu materialnego trzeba zwracać uwagę raczej na dochód i konsumpcję, a nie na produkcję; zmiany w materialnym poziomie życia obywateli lepiej odzwierciedlają mierniki oparte na realnych dochodach gospodarstw domowych oraz konsumpcji; przy ocenie poziomu życia należy brać pod uwagę nie tylko dochód i konsumpcję, ale i majątek; ważne są nie tylko wielkości średnie, ale rozkład dochodu, konsumpcji i majątku; mierniki dochodu trzeba poszerzyć o działalność pozarynkową.

Jedną z najbardziej znanych alternatywnych miar jest wskaźnik rozwoju społecznego (*Human Development Index*, HDI), będący najprostszą reprezentacją informacji związanych z dobrobytem i wolnością ludzi. Indeks ten pokazuje, że ranking krajów dokonany według bardziej wszechstronnych wskaźników,

uwzględniających zdrowie i edukację, może się istotnie różnić od tego, który stworzymy, kierując się wyłącznie produkcją. Wśród tak zwanych wskaźników złożonych warto wymienić również: indeks dobrobytu gospodarczego Osberga i Sharpe'a, obejmujący obecny dobrobyt (mierzony poziomem konsumpcji), zrównoważoną akumulację bogactwa oraz kwestie społeczne (niwelowanie nierówności i ochronę przed „ryzykiem społecznym”). Na wymiarze ekologicznym koncentrują się indeks rozwoju zrównoważonego dla środowiska (*Environmental Sustainability Index*, ESI) oraz indeks wyników w zakresie ochrony środowiska (*Environmental Performance Index*, EPI). Propozycją pomiaru trwałości rozwoju jest miara zrównoważonego dobrobytu gospodarczego (*Sustainable Measure of Economic Welfare*, SMEW), opracowana przez Nordhousa i Tobina. W tym nurcie mieszczą się również: indeks zrównoważonego dobrobytu gospodarczego (*Index of Sustainable Economic Welfare*, ISEW) oraz wskaźnik prawdziwego postępu (*Genuine Progress Indicator*, GPI). Warto też wspomnieć o tzw. „zielonym” i „skorygowanym środowiskowo” PKB, a także o wskaźnikach koncentrujących się na nadmiernej konsumpcji lub niedoinwestowaniu (skorygowane oszczędności netto (*Adjusted Net Savings*, ANS)). Ogólnie rzecz biorąc, propozycji metod pomiaru jest wiele, prowadzą one do różnych konkluzji.

Powyższe spostrzeżenia skłaniają do pokory. Wydają się też potwierdzać znaną opinię, że „nauki ekonomiczne są najważniejsze, najciekawsze, najtrudniejsze”.

2. Pozycja Polski w świetle wybranych rankingów

Polska jest po względem powierzchni i liczby ludności szóstym krajem w Unii Europejskiej². Wielkość PKB Polski klasyfikuje ją jednak raczej wśród krajów o średniej gospodarce³. PKB na mieszkańca według parytetu siły nabywczej utrzymywał się w 2011 roku na poziomie około 75% średniej unijnej. W ran-

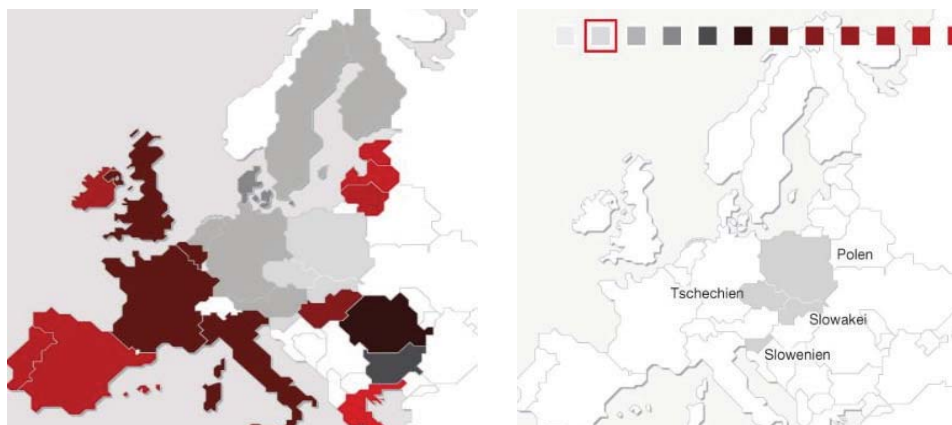
² Według listy Central Intelligence Agency (CIA) wśród 251 krajów zajmuje miejsce 70; do największych państw w Europie należą Francja, Szwecja, Hiszpania i Niemcy, na miejscach 48, 49, 52 i 63. Por. *The World Factbook*, CIA, www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/rankorder/2147rank.html (6.04.2012).

³ *Polska w Unii Europejskiej 2012*, GUS, Warszawa 2012, s. 3.

kingu według wskaźnika HDI w 2012 roku Polska znalazła się na 39 miejscu na 186 krajów⁴.

Największymi partnerami wymiany handlowej Polski oraz z Polską są kraje UE, udział importu z krajów UE wyniósł w 2011 roku około 70% całkowitej wartości importu, natomiast eksportu do krajów UE – 78%⁵.

Nie tylko ze względu na położenie geograficzne, dostępność wykwalifikowanych i stosunkowo młodych pracowników oraz konkurencyjność cenową Polska jest miejscem atrakcyjnym i relatywnie bezpiecznym dla inwestorów zagranicznych. Zgodnie z wynikami badań firmy consultingowej Contor, oceniającej 60 wskaźników stabilności fiskalnej, możliwości wzrostu gospodarczego i inwestycji, struktury przemysłu, efektywności rynku pracy, a także tendencji demograficznych Polska została zaliczona w 2011 roku wraz z Czechami, Słowenią i Słowacją do krajów wykazujących solidność, czyli względną stabilność systemu finansowego (rys. 1).

Rysunek 1. Solidność finansowa krajów UE w 2011 roku

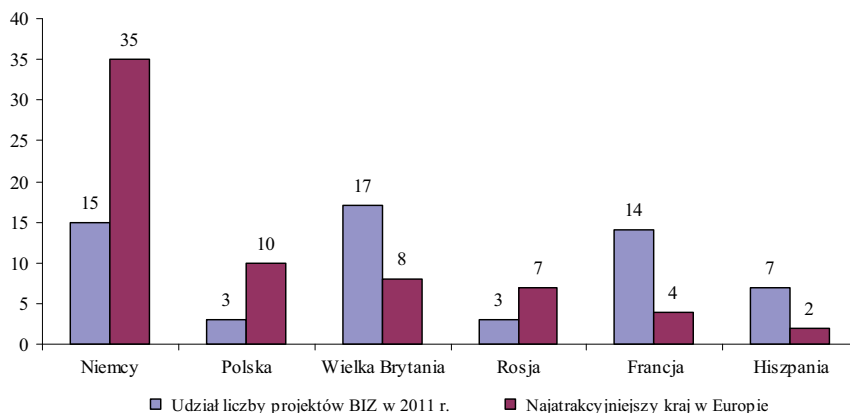
Źródło: *Die Robustheit der EU-Staaten*, cyt. za „Manager Magazin Online” 17.11.2011, www.manager-magazin.de/fotostrecke/fotostrecke-75262-2.html (24.03.2013).

⁴ Według kolejności w czołówce znajdują się niezmiennie Norwegia, Australia, USA, Holandia, Niemcy, Nowa Zelandia, Irlandia, Szwecja, Szwajcaria. Por. K. Malik, *Human Development Report 2013. The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World*. United Nations, Washington 2013, s. 143.

⁵ *Polska w Unii Europejskiej...*, s. 7.

Instytut Euler Hermes⁶, należący do grupy Allianz i monitorujący wydarzenia polityczne i gospodarcze na całym świecie, opracował ranking ryzyka globalizacji. Rodzaje ryzyka podzielono na strukturalne, cykliczne i finansowe. W tym zestawieniu Polska otrzymała rating BB (możliwa skala AA, A, BB, B, C, D), o niskim ryzyku niestabilności politycznej i makroekonomicznej. Dla porównania warto wspomnieć, że Francja oraz Niemcy zakwalifikowały się do grupy AA o cyklicznie powracającym ryzyku niestabilności gospodarczej.

Firma konsultingowa Ernst & Young przeprowadziła badania wśród 840 przedsiębiorstw inwestujących za granicą, które wykazały między innymi rozbieżność między postrzeganiem względnej atrakcyjności poszczególnych krajów a rzeczywistym rozkładem BIZ w poszczególnych krajach (rys. 2). Mimo niewielu zrealizowanych projektów inwestorzy postrzegali Polskę jako kraj atrakcyjny (rys. 3). W latach 2010–2012 Polska nadal pozostawała w pierwszej dziesiątce krajów atrakcyjnych dla inwestorów zagranicznych.

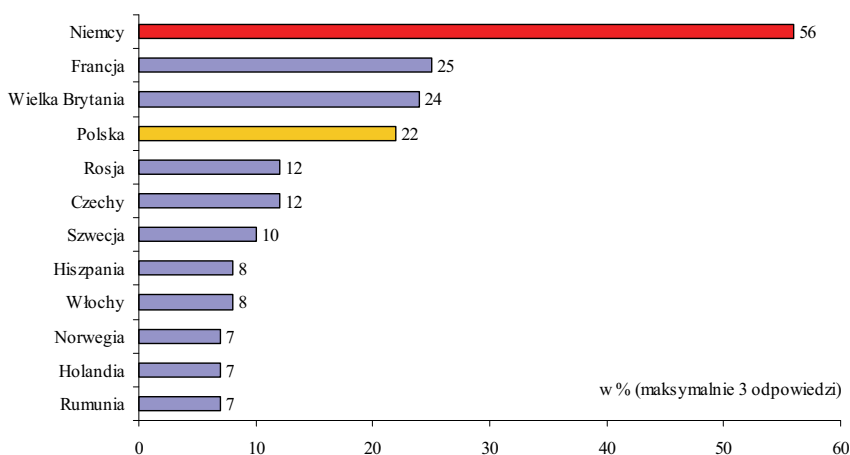

Rysunek 2. Atrakcyjność poszczególnych krajów a rozkład BIZ w 2011 roku (%)

Źródło: *Growth, Actually. Ernst & Young's 2012 European Attractiveness Survey*, www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/SharedDocs/Downloads/Extern/Studies/2012/ernst-young-european-attractiveness-survey-2012.pdf (12.03.2013).

⁶ Euler Hermes jest liderem na rynku ubezpieczeń należności handlowych. W raporcie Standard & Poors z 2012 r. podkreśla wiodącą pozycję Euler Hermesa na światowym rynku ubezpieczeń kredytów oraz podnosi wysoką jakość obsługi klienta i dbałość o bezpieczny rozwój działalności na rynkach zagranicznych. Por. *Euler Hermes' Solid AA- rating Reaffirmed by Standard & Poor's*, www.eulerhermes-commedia-center/news/Lists/NewsDocuments/Euler_Hermes_Standard_Poors_rating_press_release_201208.pdf (19.03.2013).

Atrakcyjność Polski jako miejsca inwestycji potwierdzają dane NBP, zgodnie z którymi w 2011 roku do Polski napłynęły inwestycje bezpośrednie o wartości 13 567 mln euro, czyli o 30% więcej niż w 2010 roku. Najwięcej środków BIZ napłynęło z Luksemburga (4542 mln euro), Hiszpanii, Niemiec i Szwecji (analogicznie 4318; 3592 mln oraz 2617 euro). Większość z nich trafiła do sektora usług finansowych i ubezpieczeniowych, na działalność naukową i rozwój technologii oraz do branży budowlanej, a najwyższe dochody z poczynionych inwestycji uzyskali inwestorzy z Holandii (2755 mln euro), Niemiec (2609 mln euro), Francji i Luksemburga⁷.

Rysunek 3. Najbardziej atrakcyjne kraje w Europie pod względem inwestycyjnym

Źródło: *Standort Deutschland 2012, Deutschland und Europa im Urteil internationaler Manager*, Ernst & Young-Organisation, [www.ey.com/Publication/vwLUAssets/PraesentationStandort_Deutschland-Studie_-2012/\\$FILE/-Praesentation-Standort%20D%20Studie%202012.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/PraesentationStandort_Deutschland-Studie_-2012/$FILE/-Praesentation-Standort%20D%20Studie%202012.pdf) (12.03.2013).

Czynnikiem wpływającym na atrakcyjność Polski jako miejsca inwestycji jest także jego rating oraz image kraju. Standard & Poor's, Moody's oraz Fitch przyznają Polsce rating A–, A2 oraz A– przy stabilnej lub pozytywnej sytuacji finansowej kraju. Nieporównywalnie wyżej, na poziomie AAA, klasyfikowane są między innymi Niemcy, Holandia, Norwegia, Szwecja, Szwajcaria, Dania⁸.

⁷ Dane zaczerpnięto z opracowania NBP *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2011 r.*, s. 1–3.

⁸ *Standard & Poor's Credit Rating for Each Country PL*, www.standardandpoors.com/ratings/sovereigns-ratings-list/en/us (18.03.2013).

Pogarsza się natomiast rating USA oraz Francji, przy czym oczekiwany jest dalszy negatywny rozwój sytuacji. Na tle najbliższych sąsiadów, w tym przede wszystkim krajów Europy Środkowo-Wschodniej, rating Polski wypada bardzo korzystnie.

Bardziej powściągliwie, choć nadal dość neutralnie, sytuację Polski oceniło Centrum ds. Polityki Europejskiej⁹, które od 2010 roku wylicza wskaźnik zdolności pożyczkowej (*Default-Index 2013, CEP*). Zaliczyło ono Polskę w pierwszym kwartale 2012 roku do kategorii krajów z nieokreślonym rozwojem zdolności kredytowej wraz z Francją, Finlandią i Czechami¹⁰. W czołówce tej listy wśród krajów o zwiększającej się zdolności pożyczkowej znalazły się między innymi Szwajcaria, Luksemburg, Szwecja, Niemcy¹¹.

Jednocześnie utrwalił się nie tylko w Europie, ale i na świecie pozytywny obraz Polski jako marki narodowej. Polska została zakwalifikowana do 20 najcenniejszych marek świata o wartości 475 mld USD przy wzroście wartości o 75%. Na pierwszym miejscu znalazły się USA, następnie Chiny, Niemcy, Japonia, wielka Brytania oraz Francja.

W Raport Convergence 2.0 austriackiego banku Erste Bank (Erste Group Research) podkreślono, że gospodarka polska jest „gwiazdą” wśród byłych krajów postkomunistycznych, wyrażono jednak obawę o przyszłość i zalecono inwestycje¹², co zostało już uwzględnione w programie *Inwestycje polskie*. Polska została zaliczona do klastra krajów mniej konkurencyjnych, ale tanich, w przeciwieństwie na przykład do Danii i Szwecji, zaliczonych do drogich i konkurencyjnych, oraz Niemiec, zaliczonych do konkurencyjnych i tanich (rys. 4).

Zagraniczne raporty, analizy oraz dzienniki potwierdziły stabilność i solidność polskiej gospodarki oraz jej konkurencyjność. Dotychczasowe pejoratywne określenie *polnische Wirtschaft* zostało zastąpione przez dziennik „Die Welt” przez „polskie cnoty”¹³.

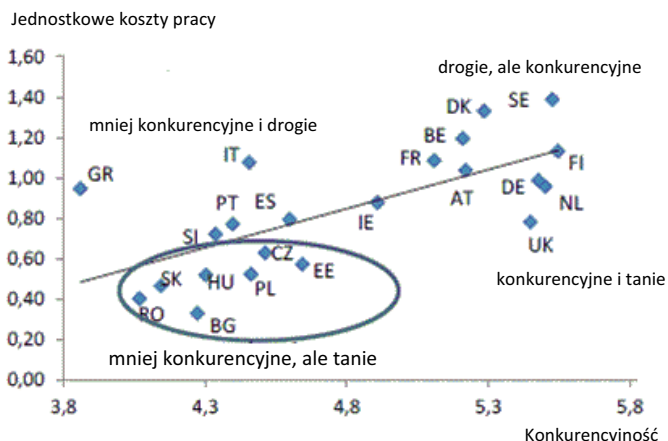
⁹ Zentrum für Europäische Politik podlega fundacji Stiftung Ordnungspolitik z Freiburga.

¹⁰ L. Gerken, M. Kullas, I. Hohmann, *CEP-Default-Index 2013. Zur aktuellen Entwicklung der Kreditfähigkeit der Euro-Länder und weiterer Länder außerhalb des Euro-Raums*, Zentrum für Europäische Politik, Freiburg 2013, S. III, 73.

¹¹ Kraje Europy Południowej oraz USA znalazły się w kategorii krajów o utrwalającej się obniżce zdolności kredytowej. Zob. *ibidem*.

¹² B. Niessner, *op.cit.*

¹³ G. Gnauck, *Polnische Tugenden*, www.welt.de/print/welt_kompakt/debatte/article-14525865/Polnische-Tugenden.html (20.03.2013).

Rysunek 4. Konkurencyjność oraz całkowite koszty pracy

Źródło: B. Niessner, *Erste Group Research*, CEE Special Report, Fixed Income CEE, 20 February 2013, s. 11; www.erstebank.hr/en/.../0901481b800f6057.pdf (19.03.2013).

W miarę pozytywnie oceniono także Warszawę jako centrum finansowe. W opracowaniu *The Global Financial Centres Index 12*¹⁴ zaklasyfikowano Warszawę jako lokalne centrum o stosunkowo szerokim zakresie dywersyfikacji, a jednocześnie jako 59 centrum finansowe na świecie na 77 krajów, dla których prowadzono badania. Klasyfikacja ta zależna jest od stopnia wyspecjalizowania, zakresu usług i związków z innymi ośrodkami. Na pierwszym miejscu znajduje się Londyn, drugim Nowy Jork, a Frankfurt nad Menem dopiero na 13¹⁵. Jako jedno z wyżej zakwalifikowanych centrów znalazła się Praga, na 53 miejscu. Jednak w stosunku do 2011 roku Warszawa jest jednym z centrów, których ranking się pogorszył.

Mimo stabilnego i stałego wzrostu gospodarczego – z uwzględnieniem sytuacji na rynkach finansowych oraz problemów kurczenia się wielu gospodarek podczas kryzysu – obywatele Polski oceniają swoją sytuacją finansową pesymistycznie. Sondaże przeprowadzone w 2012 roku w gospodarstwach domowych 14 krajów Europy wyrażone w postaci tak zwanego indeksu Genwortha dotyczą pomiaru bezpieczeństwa i niestabilności finansowej konsumentów¹⁶. Wyniki tego

¹⁴ *The Global Financial Centres Index 12*, The Qatar Financial Centre, September 2013, www.zyen.com/PDF/GFCI%2012.pdf (marzec 2013), s. 12.

¹⁵ *Ibidem*, s. 6.

¹⁶ Por. *Indeks Genworth. Pomiar bezpieczeństwa i niestabilności finansowej konsumentów*, Genworth Financial, Ośrodek Badań Finansów Osobistych, marzec 2013 r.

indeksu dostarczają także danych o ogólnym poziomie relatywnej stabilności finansowej danego państwa i wyrażone są w skali od 0 do 100 punktów, przy czym im niższy wynik, tym większa niestabilność finansowa, im wyższy, tym wyższe bezpieczeństwo finansowe. Wartość indeksu Genwortha za 2012 rok była dla Polski stosunkowo niska i wyniosła zaledwie 13 punktów. „Tylko 1% polskich gospodarstw domowych uważa się za stabilne finansowo. Biorąc pod uwagę porównywalny stan polskiej gospodarki, jest to wynik zaskakujący, który można tłumaczyć niskim wzrostem płac realnych i spowolnieniem wzrostu zatrudnienia”¹⁷. Obraz Europy według tego indeksu jest niejednorodny, przy czym kraje nordyckie są najbardziej stabilne finansowo (liczba punktów 50 i więcej). Gospodarstwa domowe we Francji, Niemczech oraz Wielkiej Brytanii oceniają swoją sytuację na poziomie około 30 punktów i nieco powyżej, przy czym dominuje nastawienie sceptyczne oraz wzrasta liczba finansowo niestabilnych gospodarstw domowych. Wyniki tego indeksu są ważne w kontekście prognozowania wzrostu gospodarczego, który w Polsce napędzany jest także popytem wewnętrznym, a nie wyłącznie eksportem.

3. Perspektywy i warunki poprawy pozycji Polski w światowych rankingach gospodarczych i finansowych (na przykładzie sektora bankowego)

Szeroko rozumiane finanse Polski to relatywnie niewielka część finansów światowych. Dotyczy to bez wątpienia – traktowanego tu jako studium przypadku – sektora bankowego. Szczególnie doniosła z interesującego nas punktu widzenia jest kwestia konsekwencji „wejścia” i działalności zagranicznych instytucji finansowych w Polsce. W licznych publikacjach można znaleźć w ostatnich latach pogląd, że instytucje zagraniczne oprócz generowania korzyści dla procesów modernizacyjnych są jednocześnie poważnym zagrożeniem dla instytucji rodzimych. Nie próbując tu ukazać wszystkich aspektów tego złożonego problemu, odnotujmy jedynie, że instytucje zagraniczne (spółki-córki) funkcjonują w ramach polskiego systemu prawnego, respektując reguły gry zawarte w polskim prawie bankowym, zyski częściowo reinwestują w Polsce, zatrudniają w większości obywateli polskich, na ogół płacą podatki polskiemu „fiskusowi”, ponadto obsługują – w znacznym stopniu – polskie firmy (głównie wielkie i średnie) i polskich klientów indywidualnych (z zamożnymi na czele). Zagraniczne instytucje finan-

¹⁷ *Ibidem*, s. 5.

sowe są realnym, trwałym i potrzebnym elementem składowym systemu i rynku bankowo-finansowego w Polsce. Z ich działalnością związane są z natury rzeczy zarówno pozytywy, jak i zagrożenia. Za kilka lub kilkanaście lat opinie, niekiedy stereotypy, mogą ulec zmianie. Może się również zmienić struktura sektora bankowego (tab. 1 i 2).

Tabela 1. Docelowa struktura sektora bankowego w perspektywie 10 lat (%)

Grupa banków	Udział w aktywach sektora bankowego	
	obecnie	docelowo
Banki zależne od zagranicznych grup bankowych	69	30–35
Banki zależne bezpośrednio bądź pośrednio od Skarbu Państwa (obecnie BGK, PKO BP, BOŚ, Bank Pocztowy)*	20	do 25
Banki o rozproszonej strukturze akcjonariatu kontrolowane przez inwestorów instytucjonalnych i zabezpieczone przed przejściem przez inwestora strategicznego przez specjalne zapisy statutowe	0	30
Inne banki kontrolowane przez inwestorów prywatnych	5	4–12
Banki spółdzielcze	6	6–8

* Zakładając, że BGK pozostanie bankiem państwowym, PKO BP SA i Bank Pocztowy SA będą w obszarze pośredniej kontroli Skarbu Państwa, natomiast BOŚ SA zostanie sprywatyzowany.

Źródło: S. Kawalec, M. Gozdek, *Raport dotyczący optymalnej struktury polskiego systemu bankowego w średnim okresie*, Warszawa 2012, http://nbp.pl/badania/seminaria_files/10xii2012.pdf, s. 2 (18.03.2013).

Podsumowanie

Ogólna ocena dotychczasowych tendencji dotyczących miejsca Polski w światowych finansach w okresie niemal ćwierćwiecza 1989–2013 nie jest sprawą prostą. W minionych latach w literaturze naukowej oraz w publicystyce można było spotkać bardzo różne opinie – od skrajnie optymistycznych po radykalnie pesymistyczne, a nawet katastroficzne. Zwolennicy tych odmiennych poglądów podają na ich potwierdzenie rozmaite przykłady i argumenty. Najnowsza historia gospodarcza Polski, w tym historia szeroko rozumianych finansów, mieni się wielością barw i odcieni. W analizowanym okresie można znaleźć zarówno liczne dowody wydatnej poprawy miejsca Polski w różnych rankingach, jak i przykłady świadczące o tym, że Polska „dryfuje, nadal jest krajem peryferyjnym, a rozwój może być określony mianem rozwoju zależnego” (reprezentatywną ilustracją

Tabela 2. Makrootoczenie rozwoju sektora bankowego w Polsce w perspektywie średniookresowej (PEST)

Czynniki polityczne		Czynniki ekonomiczne	
szanse	zagrożenia	szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – względna stabilność polityczna w Polsce – względny spokój społeczny – aktywne podejście rządów do rozwoju gospodarki – postępy integracji w ramach UE – kontynuacja polityki UE na rzecz rozwoju regionów w Polsce po 2014 roku (w nowym okresie programowania) 	<ul style="list-style-type: none"> – niestabilność polityczna (kontynuacja wojny polsko-polskiej) – niepokoje i konflikty społeczne – tyrania status quo (brak reform, populizm) – „dryingowanie” Unii Europejskiej (Europa dwóch prędkości) – ograniczenie finansowania rozwoju regionów w Polsce po 2014 roku 	<ul style="list-style-type: none"> – relatywnie wysoka dynamika rozwoju gospodarki światowej i handlu międzynarodowego (USA, Chiny, UE, <i>etc.</i>) – relatywnie wysoka dynamika wzrostu i rozwoju w Polsce (zmniejszenie skali zapóźnienia wobec czołowych krajów UE) – relatywnie wysoka dynamika dopływu inwestycji zewnętrznych i rozwój turystyki przyjazdowej – ofensywna polityka gospodarcza rządów 	<ul style="list-style-type: none"> – niska dynamika rozwoju gospodarki światowej (wzrost tendencji protekcyjno-niszczyńskich) – niska dynamika wzrostu i rozwoju Polski (zepchnięcie Polski na peryferie, kontynuacja zapóźnienia) – niska dynamika dopływu inwestycji zewnętrznych i niskie tempo rozwoju turystyki przyjazdowej – zachowawcza polityka gospodarcza rządów
Czynniki społeczne		Czynniki technologiczne	
szanse	zagrożenia	szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – poprawa trendów demograficznych w wyniku aktywnej polityki prorodzinnej i proimigracyjnej – elementy socjokulturowe (poczucie bezpieczeństwa, optymizm społeczny, kapitał zaufania, ucieczka do przodu) 	<ul style="list-style-type: none"> – kontynuacja obecnych niekorzystnych trendów demograficznych – elementy socjokulturowe (niekorzystny klimat społeczny, dalsza erozja kapitału zaufania) 	<ul style="list-style-type: none"> – wysoka dynamika rozwoju innowacji techniczno-technologicznych w Polsce – wysoka dynamika rozwoju sfery IT (precyzyjne wsparcie konkretnych projektów) – relatywnie łatwy dostęp przedsiębiorstw do finansowania projektów techniczno-technologicznych – postęp w zakresie modernizacji infrastruktury w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> – stagnacja (niedorozwój) sfery innowacji techniczno-technologicznych (niskie nakłady na B + R) – niedorozwój sfery IT – trudny dostęp przedsiębiorstw do finansowania projektów techniczno-technologicznych – kontynuacja zapóźnienia w dziedzinie modernizacji infrastruktury w Polsce

Źródło: S. Flejterski, *Scenariusze rozwoju bankowości w Polsce w perspektywie najbliższego 20-lecia*, w: *Systemy bankowe krajów G-20*, red. S. Flejterski, J. K. Solarz, Zapol, Szczecin 2012, s. 551.

takich opinii może być określenie Polski jako kraju z gospodarką opartą w dużym stopniu na atucie relatywnie niskich kosztów pracy i eksporcie produktów nisko przetworzonych, będącego „Wietnamem Europy”). W skromnych ramach niniejszej pracy nie jest możliwa rzetelna, pogłębiona analiza i ocena racjonalności tych opinii.

Literatura

- Die Robustheit der EU-Staaten*, „Manager Magazin Online” 17.11.2011, www.manager-magazin.de/fotostrecke/fotostrecke-75262-2.html.
- Euler Hermes' solid AA- Rating Reaffirmed by Standard & Poor's*, Press Release www.eulerhermes-commediacenter/news/Lists/NewsDocuments/Euler_Hermes_Standard_Poors_rating_press_release_201208.pdf.
- Flejterski S., *Scenariusze rozwoju bankowości w Polsce w perspektywie najbliższego 20-lecia*, w: *Systemy bankowe krajów G-20*, red. S. Flejterski, J.K. Solarz, Zapol, Szczecin 2012.
- Gerken L., Kullas M., Hohmann I., *CEP-Default-Index 2013. Zur aktuellen Entwicklung der Kreditfähigkeit der Euro-Länder und weiterer Länder außerhalb des Euro-Raums*, Zentrum für Europäische Politik, Freiburg 2013.
- Gnauck G., *Polnische Tugenden*, www.welt.de/print/welt_kompakt/debatte/article-14525865/Polnische-Tugenden.html.
- Growth, Actually. Ernst & Young's 2012 European Attractiveness Survey*, www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/Extern/Studies/2012/ernst-young-european-attractiveness-survey-2012.pdf.
- Indeks Genworth: Pomiar bezpieczeństwa i niestabilności finansowej konsumentów*, Genworth Financial, Ośrodek Badań Finansów Osobistych, marzec 2013.
- Kawalec S., Gozdek M., *Raport dotyczący optymalnej struktury polskiego systemu bankowego w średnim okresie*, Warszawa 2012, <http://nbp.pl/badania/seminaria-files/10xii2012.pdf>.
- Malik K., *Human Development Report 2013. The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World*, United Nations, Washington 2013.
- Niessner B., *Erste Group Research, CEE Special Report, Fixed Income CEE*, 20 February 2013, s. 11; www.erstebank.hr/en/.../0901481b800f6057.pdf.
- Polska w Unii Europejskiej 2012*, GUS, Warszawa 2012.
- Standard & Poor's Credit Rating for Each Country PL*, www.standardandpoors.com/ratings/sovereigns-ratings-list/en/us.

Standort Deutschland 2012, Deutschland und Europa im Urteil internationaler Manager, Ernst & Young-Organisation, [www.ey.com/Publication/vwLUAssets/PraesentationStandort_DeutschlandStudie_](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/PraesentationStandort_DeutschlandStudie_2012/$FILE/-PraesentationStandort%20D%20Studie%202012.pdf)

[2012/\\$FILE/-PraesentationStandort%20D%20Studie%202012.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/PraesentationStandort_DeutschlandStudie_2012/$FILE/-PraesentationStandort%20D%20Studie%202012.pdf).

Stiglitz J.E. i in., *Błąd pomiaru. Dlaczego PKB nie wystarcza*, PTE, Warszawa 2013.

The Global Financial Centres Index 12, The Qatar Financial Centre, September 2012, www.zyen.com/PDF/GFCI%2012.pdf.

The World Factbook, CIA, [www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook-/rank-order/2147 rank. html](http://www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook-/rank-order/2147_rank.html).

Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce w 2011 r., NBP, Warszawa 2012.

POLAND IN THE INTERNATIONAL RANKINGS – DILEMMAS OF MEASUREMENT

Summary

The main purpose of the paper is an attempt to analyze and evaluate Poland's position in the contemporary global finances. It is especially very difficult from the methodological point of view. The key issue is a measurement method and the measures of a country's position. The first part presents the main dilemmas formulated by the authors of the Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress. In the second part the authors try to present the position of Poland in the selected rankings. The last part of the study refers to the analysis and evaluation of banking sector development in Poland from different perspectives.

Keywords: international rankings, position of Poland, banking sector